

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: BREV TIL: Heiberg, Johanne Luise FRA: Heiberg, Johan Ludvig (1854-07-10)

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "BREV TIL: Heiberg, Johanne Luise FRA: Heiberg, Johan Ludvig (1854-07-10)", i *Fra det Heibergske Hjem*, J. H. Schultz Forlag, s. 178. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002922578-000-shoot-L0029225780000035.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Fra det Heibergske Hjem

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Mandag Eftermiddag, 10. Juli 1854.

Min kjære Hanne!

Skjøndt jeg vel ikke kan vente Efterretning om Din Ankomst til Badet før imorgen, begynder jeg dog nu paa et Brev til Dig. Af de 8 Breve, som jeg hidtil har modtaget, læste jeg nu de tre sidste igjen, for at see, om der ikke var Noget, som jeg havde glemt at svare paa. Der er ogsaa meget Andet, hvormed jeg skulde skrive, og som let bliver glemt, saa jeg har forfattet en Liste, der nu ligger for mig paa Bordet. Foran mig staaer Din Daguerreotyp, og foran samme en smuk Bouquet fra Haven, hvormed Marie igaar overraskede mig, fordi — som hun sagde — Fruen dog ogsaa skulde have godt af Blomsterne fra hendes Have. — Hvad jeg nu allerførst maa berøre, det er Din Yttring, om det maaskee er en Illusion, at Du troer Dig savnet af mig under Din Fraværelse. Nei, visselig er det ingen Illusion, jeg savner Dig meget, og hvorledes kunde det være anderledes? Især i Begyndelsen følte jeg overalt en stor Tomhed, og var halv eller maaskee heel *mélancolique*. Vanen, den Maade, hvorpaa jeg nu saa temmelig har indrettet mit Livs. 179efter en bestemt Regel, medens den først var temmelig ubestemt, endelig mine Forretninger, alt Dette har gjort, at jeg nu er bedre orienteret i min Stilling, og, som Følge deraf, befinder mig bedre i den. Det er gaaet mig som en Plante, der er omplanted i en fremmed Jord: i Begyndelsen trives den ikke, men siden kommer den sig. Desuden kommer her een væsenlig Omstændighed til. Idet vi ere i stadig Correspondance med hinanden, bliver Savnet meget formildet; ja jeg finder endog, at, idetmindste til Afvexling, har Correspondancen noget Fortryllende fremfor den mundtlige Samtale. Og er det ikke saa, at vi i vore gjensidige Breve have udvexlet flere Tanker og Følelser med hinanden, end det pleier at være Tilfælde, naar vi ere sammen? Det er maaskee urigtigt, og Skylden er vel især min; men er der dog ikke ogsaa Meget, som man har lettere for at udtrykke skriftligt end mundtligt? Der er i Livet saa megen Indolens og Dvaskhed og Distraction, som man har ondt for at løsrive sig fra. I Adskillelsen have alle disse Trolde ingen Magt, man samler og concentrerer sig i sine Meddelelser, istedenfor at distraheres. De smaa Anledninger til Uenighed falde bort, man rykker hinanden virkelig nærmere, tiltrods for Afstanden i Rummet. Saaledes betragter jeg vor Adskillelse, og siden jeg har faaet dette Syn paa den, finder jeg et Slags Behag i den, vel at mærke, da jeg jo veed, at den ikke vil blive langvarig. Jeg søger derfor at drage den sande Fordeel og Behagelighed af den, som nu den kan skaffe; og uagtet jeg ikke uden gyldig Grund vilde vælge den, saa vil jeg nu, da den er given som en Nødvendighed, see den fra den bedste Side. Kommer nu Dette af mit lette Sind, for ikke at sige min Letsindighed? Eller er det en virkelig Livsphilosophie, som jeg har tilegnet mig ved denne som ved saa mange andre Anledninger? Jeg troer det Sidste. Men hvad det nu er eller ikke er, saa vilde jeg ønske, at Du selv havde Noget af det Samme. Jeg sporer med Bedrøvelse, at Du ikke formaaers. 180at drage Honningen ud af de Blomster, som i denne Sommer findes paa Din Vei. Din Stemning forekommer mig lidt nedtrykt, vel meget tungsindig, og det er ikke godt for Dig, endog blot med Hensyn paa Helbreden. See at overvinde denne Stemning. Man kan gjøre Meget dertil. Du kan vel tænke, at jeg ikke ønsker, Du ikke skulde længes efter mig; det vilde smerte mig dybt, om jeg troede, Du kunde glemme mig under Reisens Adspredelser. Men Længselen kan være som en Grundtone, der er paa en skøn, og følgelig forsaavidt behagelig Maade smelter sammen med de afvexlende, muntre Melodier, som Forholdene og Omstændighederne bringe En for Øret. Den skal være en Forgylndning paa de Billeder, Livet fremstiller, men ikke give dem en mørk Colorit. Den sande Kunst i Livet, er at nyde alt det Gode, som bydes, uden at lade sig forstyrre i Nydelsen ved de Savn, som findes i Alt. Dersom Du ikke paa denne Reise seer Alt fra den bedste Side, vil Du engang fortryde, at Du ikke benyttede disse Maaneder til Din Opmuntring. Jeg maatte tage meget feil, om Du ikke selv engang har sagt, at Du vilde ønske, at En af os reiste bort paa nogen Tid, for at vi saa kunde yttre os skriftligt for hinanden. Nu vel, det er det, som nu er skeet, og mig synes, at det allerede har baaret gode Frugter. — Men lad det nu være Nok med Moralen; den kommer desværre for sildigt, thi Du skulde havt den, inden Du forlod Wien. Nu er Du ved det kjedelige Punkt af Reisen; men Du kan jo endnu have meget Godt ivente i Dresden, det sachsiske Schweitz, og Gud veed paa hvilke Steder, thi iforveien veed man dog Intet derom; det kommer an paa lykkelige Tilfælde og den Kunst at tage det Bedste af Alt.

Tirsdag, 11. Juli, Formiddag.

Min Moraliseren havde gjort mig sulten, og det var desuden blevet sildigt. Jeg gik derfor ud og spiste, og fik ikke. 181Mere skrevet. Jeg tænkte ogsaa, at jeg idag skulde faae et Brev mere at besvare, men der kom desværre intet. Nu kommer det vel imorgen med Dampskibet fra Kiel, siden det ikke kom idag fra Stettin. Jeg længes overordenlig efter at erfare din Ankomst til Badet, og hvorledes Opholdet der bekommer Dig. Om det Sidste kan jeg dog neppe faae Underretning i det første Brev fra Marienbad. Dahlerup har paalagt mig at sige, at Du ikke maa blive kortere Tid end en Maaned ved Badet. Det forekommer mig, at denne Forskrift er temmelig overflødig; thi Du maa jo først prøve, om Badet er Dig gavnligt, og dernæst maa jo vel Badelægen afgjøre, hvor længe Curen skal vare. — I det Hamburger Theaterblad, som jeg faaer hver Uge, læser jeg fra Wien, at Burgtheater-Saisonen sluttede — som Du allerede har sagt mig — med Romeo og Julia, men der tilføies tillige en stor Ros over »Fraülein Würzburg«, og der staaer, at hun to Dage iforveien havde ladet sit herlige Talent beundres i Fremstillingen af Grethe i »Faust«. 1) Denne Forestilling skriver Du Intet om, og jeg kan dog ikke troe, at Du skulde have forsømt den. Maaskee er da det Hele en Avisløgn. I samme Blad staaer en Anmeldelse af det Stykke, Du saae paa et Folketheater: »Wo steckt der Teufel?« og det bliver meget rost; men det morsomme Indfald om Stevnemødet ved det classiske Stykke — et Indfald, der ganske rigtigt er i min Smag — staaer der ikke. Jeg har moret mange Mennesker ved at fortælle Dem dette Indfald. Martensen

rynkede dog Næsen derved. — Fru Hebbel maa Du sikkert have seet flere Gange paa Scenen, men hun kalder sig efter sit Jomfruenavn, »Frau Peche«. 2) Som Demoiselle Peche gjorde hun for flere Aar siden stor Lykke i Hamburg, saavel ved sit Talent som sin Skjønhed, saa hun blev forskreven til Wien, og siden gift med Hebbel. Den yngre Wiehe, som har besøgt mig, siger, at hun er endnu smuk, og roser hende meget. Ogsaa Hagen har besøgt mig; begge bad Dig hilse ogs. 182takke for den Venlighed, Du har viist dem i Wien. Hagen var her idag igjen for at tage Afsked, da de Begge reise til Christiania imorgen.

Jeg var iforgaars paa Sølyst, og kjørte med Rottbøll allene, men i et Regnveir, som jeg ikke mindes at have seet Mage til uden i Paris. Det var som et Skybrud, og varede fra omtrent Kl. 4 til ud paa Natten, med forskjellig Styrke. Det var Søndag, og i Sandhed et tragicomisk Syn at see Damerne paa Strandveien med deres nye Hatte og paa aldeles aabne Vogne. Mange Mennesker saae bogstaveligt ud, som de var trukne lige op af Vandet, og der kunde umuligt være anden Redning for dem end at blive complet omklædte fra Inderst til Yderst, men denne Redning var vel selv en Umulighed for de Fleste. Havde vi kunnet opholde os i Charlottenlund, og ikke bekymret os om selv at blive vaade, havde vi vist kunnet opleve de morsomste Scener og høist piquante Af- og Omklædninger. Havde vi tilbudt vore egne tørre Klæder, havde vi vist kunnet faae enhver Dame til at klæde sig splitternøgen af for os. — Paa Sølyst selv var der ret behageligt. Foruden Contorpersonalet, Martensen og Kone, Rottbøll og jeg, samt Anna Meyer, vare ogsaa Ole Suhrs og Forvalter Hansens Koner tilstede. 1) Jeg sad imellem Anna Meyer og Fru Suhr, og converserede den Sidste bedre end hendes Cavaleer Martensen; hun var ogsaa meget venlig og i godt Lune. — Suhr taber henved 10,000 Rdlr. ved en Papirfabrikants Fallit i Kjøge, men Agent From taber 25,000 ved samme Leilighed, saa de Begge havde Anledning til at udbryde: »O Gud, o Gud, i Kjøge! 2) From beklager man ikke, thi han har villet aagre med sine Penge hos Fallenten, Suhrs Fordring er derimod ligefrem Regningskrav for leverede Kul og andre Sager.

Jeg sendte igaar Frøken Schwartz nogle Roser fra Haven, og skrev, at siden hun ikke var kommen i Haven, saa kom nu Haven til hende. Og imorges svarede hun mig (tænk engang!):s. 183»Min Tak for de skjøne, næsten uforlignelige Roser, hvilket ikke allene er min Yndlingsblomst, men som dufte mig dobbelt behageligt, fordi de ligesom Modtageren er kommet i Flor under Deres Varetægt.« Hvad siger Du til det? Det kan man kalde artigt. Jeg har i denne Tid ret havt Leilighed til at sande Gøthes Ord i det samme Digt, 1) som jeg allerede saa tidt har citeret, og hvor der siges til Rosen:

»Dein Purpur ist aller Ehren werth,
Im grünen Ueberkleide,
Darob das Mädchen dein begehrt,
Wie Gold und edel Geschmeide.«

Pigerne blive næsten ligesaa glade for Roser som for Guldsmykker. Fru Lorenzen, som næsten hveranden Dag sender mig en stor Portion af de deiligste friskplukkede Jordbær fra sin Have, af hvilke jeg da spiser en Tallerken til Frokost, og overlader min Moder den største Deel, har jeg naturligviis til Gjengjæld sendt Roser af og til, ligeledes til Fru Mørch, som selv ikke eier en Rose i Haven, og blev inderlig glad derover. 2) Inspecteuren spurgte jeg, om hans Søster var hjemme, da jeg isaafald vilde sende hende nogle, men han sagde, at hun var paa Landet, og at de selv havde mange Roser, men kun brugte dem til Potpourri. Den nette Pige i Kjelderen spurgte jeg forleden, om hun vilde have nogle af de Roser, som hun havde Synet af saa nær udenfor Vinduerne, og da hun sagde Ja, saa pleier jeg efter den Tid, naar jeg ellers skjærer Roser af, at lægge nogle i det aabne Vindues Karm, hvor hun da finder dem siden, naar hun kommer ind i Stuen. Er det ikke romantisk? — Løvrigt er der iaar baade her og i andre Haver en Sygdom hos Roserne. Der er nogle, som see formelig vanskabte ud, andre raadne, inden de endnu er rigtigt udsprungne. Jeg har viist Gartneren det, og han siger, det er ikke ualmindeligt.

I mit sidste Brev sendte jeg nogle trykte Beretninger ogs. 184Reflexioner over Latterlighederne paa Skydebanen. 1) Jeg maa nu tilføie hvad jeg videre har hørt eller erfaret. Nielsen blev Dannebrogsmænd, det er vist, thi det stod igaar officielt i Berlings Tidende, og Gläser, som var her imorges, var meget vred over det. Paa Torsdag skal han have en Aftenunderholdning paa Hoftheatret, fordi, som han skrev mig til, »det trækker saa længe ud med Afskeden, og altsaa med Afskeds- forestillingen paa det Kongelige Theater.« Han assisteres, ifølge Avertissementet idag, af Juliette Price, som dandser sin spanske Dands fra hendes egen Aftenunderholdning, af Wiehe, der declamerer det samme Digt af Prof. Holst, som forrige Gang, af Høedt, som declamerer, og synger Gluntarna med Hansen, af Ferslew etc. Men hvad der meget vakte min Opmærksomhed, var, at en Arie skal synges af Ida Brun. 2) Nu, ved nærmere Eftersyn fandt jeg, at det var Madame Ida Brun, altsaa forrige Jfr. Rantzau, som vel er her i Byen; idetmindste har jeg talt med Manden. — Nu Dette er det Visse; hvad jeg nu beretter, har jeg fra Forskjellige, fra Suhr, Rottbøll og mange Andre, og kan ikke indestaae for Sandheden, skjøndt Intet er usandsynligt deri. 3) Der var tilfældigviis en ganske ubekjendt svensk Landsbypræst med paa Skydebanen, og Kongen, besjælet af scandinaviske Sympathier vilde slaae ham til Ridder paa Stedet, og laante i den Anledning Ridderkorset fra Professor Holst (ja, det hører endnu med til det Visse). Levetzau skulde nu hæfte Korset paa Præsten, og sagde, at det glædede ham meget, netop at hæfte dette Kors paa Præsten, eftersom det havde været baaret af en af Danmarks første Digtere, hvorpaa Holst sagde, at nu blev det paahæftet af Danmarks elskværdigste Mand. Levetzau har ellers udført sit Hverv fortræffeligt, det kan jeg bevidne, som har seet Præsten paa Gaden i en uhyre

lang, sort, og til Halsen tilknappet Overslagsfrakke — som Du nok kjender fra Præsterne i Stockholm — og Korset sad, som det var groet fast til hans tykke Mave. Da nu Holsts. 185skulde have sit Laan erstattet, besluttede Kongen at ombytte hans Ridderkors med et Commandeurkors, og Rygtet var allerede udbredt, at Holst var bleven Commandeur. Men der kom Noget iveien. Kongen blev nemlig gjort opmærksom paa, at han ved forrige Aars Skydning, da han gjorde Skuespiller Hansen til Ridder, havde laant Korset af Kammerherre Berregaard, uden at gjøre Denne til Commandeur. 1) Holst maa altsaa have lidt Taalmodighed, saa kommer det nok. Hvad nu Nielsen bedrev ved denne Leilighed, kan ikke forstaaes, med mindre man iforveien kjender en anden Historie, som skal være saa udbredt, især ved Hoffet, at Rottbøll beskyldtes af en Hofdame for Affectation, fordi han sagde, at han ikke havde hørt den før. 2) En Udlænding har for kort siden havt Audiens hos Kongen en Dag da Kongen havde en bulden Finger paa den høire Haand, og derfor bar den høire Arm i et Bind. Da nu Audiensen var forbi, gav Kongen den Fremmede sin venstre Haand til Afsked, idet han sagde: »De undskylder, at jeg ikke giver Dem den høire, men De veed, at jeg har mistet den i Slaget ved Idstedt.« Nu til Nielsen. Efter at have gjort sig i den yderste Grad lækker for Kongen, og, da Kongen tog bort om Aftenen, raabt Hurra med en Anstrengelse af Stemmen, der kunde været betænkelig under Saisonen, skulde han nu tage Afsked med Arveprinds Ferdinand, som strax efter beredte sig til at tage bort. Prindsen bar sin Generalshat i høire Haand, og kom derfor til at give Nielsen den venstre, hvorpaa Nielsen sagde: »Deres Kongelige Høihed har dog vel ikke mistet den høire Haand i Slaget ved Idstedt?« Prindsen svarede ikke derpaa, men da han kom i Vognen, sagde han til sin Adjutant: »Det er og bliver dog sandt, at N. er en Æsel. Strax efter at have smigret for Kongen indtil Væmmelighed, gjør han Forsøg paa at insinuere sig hos mig ved at gjøre Nar af ham.« — Dagen efter var N. til Audiens paa Skodsborg, og fik der Sølvkorset. Der skal han have sagt, at han med Glædes. 186blev ved Theatret, men at det var den gruelig slette Bestyrelse, der nødte ham til at trække sig tilbage. Saaledes lyder een Beretning; en anden siger, at Kongen har for iaar lovet ham 300 rd. af sin Kasse, dersom han vil blive; en tredje siger, at han er ifærd med at stille sig til Rigsdagsvalg i Kjøbenhavn. Jeg tænker vel, jeg faaer Resultatet at vide; jeg siger som Klokker Linkr »Jeg skulde dog ogsaa være med.« 1) — Her har Du nu en heel Pose af Byens Vrøvl. Morer saadant Vrøvl Dig paa fremmed Sted? Eller har jeg spildt Tid og Papiir med at berette det? — Den smukke, eller ialfald mærkværdigt udseende Choristinde Jfr. Hoffmann har skrevet mig til, at hun vil forlade Theatrets Tjeneste, da hun agter at gjøre en Reise paa længere Tid. 2) Det forekommer mig lidt mistænkeligt, saa meget mere som hun i Brevet dog anbefaler sig til min fremtidige Bevaagenhed.

Fra det Heibergske Hjem

11

11*

Stiftsprovst Tryde var her i Tirsdags og spurgte med megen Deeltagelse til Dig, og bad Dig hilse. Du ved vel, at han er bleven Kongelig Confessionarius, hvorved han nu for første Gang i sit Liv er kommen i Berøring med det hele Hof. Han havde hørt, at Berlings projecterede Giftermaal 3) kun skal være en Maske, for at bringe et slemt Rygte i Forglemmelse; nemlig en Avlskarl fra Frederiksborg skal have truffet ham og Grevinden liggende i en Grøft, og løb derpaa hjem og fortalte det, idet han tilføjede: »Det Værste var, at de store Hunde stod og saae derpaa.« Det var mere Vrøvl, og næsten en Drengestorie.

Dine Rentepenge af de to Obligationer udgjorde 22 rd. 3 β. Marie faaer omtrent 15 rd. om Ugen. Det hele Regnskab er i den skønneste Orden; Indtægterne ere ikke glemte saaledes som i Dine Regnskaber. — Af nye Stykker, som kunde aabne Saisonen, har jeg hidtil ingen faaet, men jeg hjælper mig nok. Overskou har, paa min Anmodning, forkortet Shakespeares Julius Cæsar, som vist kan blive en af de første Forestillinger. 4)s. 187Og nu er Papiret fuldt, jeg afsender derfor Brevet iaften. Thi det Brev fra Dig, som jeg venter imorgen, kommer over Kiel, og derfor saa sildigt, at jeg ikke kan svare paa det imorgen. — Men jeg haaber paa at faae det imorgen, og at det vil bringe mig gode Efterretninger. Lev vel, min kjære Hanne! Hav mig i kjærlig Erindring, men følg ikke desmindre mit Raad.

Din J. L. Heiberg.

Tak for de pene Handsker idag og for de mange Midler til at holde Hænderne rene!

DIE KIRCHEIN MARIENBAD.